

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, september 1998
lětnik 48

9

Bože słowo za nas

Smilnosť čłowjeka dže jenož na jeho blišeho, ale Boža smilnosť dže na wšón swět. Sir. 18,13

W někajkim měsće bydli samostejaca žona ze swojimi džěcimi. Jeje bydenje je w džělu města, w kotrymž nichtó rady njebydli. Dokelž džělo nima, je na nisku socialnu pomoc pokazana. Tu ta pak njedosaha. Wona čuje so wopušćena a pyta pomoc. Tola hdže je čłowjek, kotryž so nad njej smili? A hdže, tak so praša, wostanje Boža smilnosť? Jejna modlitwa wostanje po zdaću bjez wotmołwy. Młoda žona čuje so wot čłowjekow a wot Boha wopušćena. Husto so dopomina na čas, hdyž so jej lěpje džěše. Tehdom měješe přećelki, ale nětko ju wjac zańć nimaja.

To je přiķlad za to, zo čłowjek swojeho wosobinskeho dońta dla, njech je to chorosc abo samotnosť abo něšto druge, pomoc pyta. Můžeme tež prajić: Čłowjek na to čaka, zo so něchtó nad nim smili. Smilenje může pokazac: Něchtó so mi přiwobroći a moje problemy sobu njese. A to může hižo pomoc być, tež hdyž so to, štož nas tak jara zaběra, hnydom rozrisac njehodži.

Ale džensniši džen je tajke smilenje nad druhimi zředka. Husto kōždy jenož na sebję mysli. Wuskutki toho su, zo so stari ludžo do starownje wotsunu, zo so mnozy wjac za čas žiwjenja w mandželstwje wjazać no chcedža a džěci jenož hišće na puću su. Hdyž naše hrono praji, zo dže smilnosť čłowjeka na jeho blišeho, potom so to za mnohich do džensnišeho časa njehodži.

A tola je smilnosť tež

džensa mjez nami pytnýć. Přiķlady za to su socialne stacije we wšelakich nošerstwach. Zo su za to tež pjenjezy trěbne, wěmy. Za to tež dawki plaćimy a damy naš přiñošk při zběrkach na dróhach. Hač pak druhdy njemyslimy, zo smy z tym dosć činili a zo maja so lěkarjo, sotry a družu přistajeni wo bėdnych starać? Wězo, zo so wo potrěbnych stara - ale hač maja woni přeco smilnu wutrobu? Hač může ja so bėdny m tak přiwobroćić, kaž by to trjeba bylo? Smilnosť je džensa zředka.

Ale w prjedawšich časach to tež hinak njeběše. Kōždy čas je čłowjek jenož na sebję mysli. Tehodla čitamy hižo w 1. knihach Mójzasa na 8. stawje: „Mysl čłowjeskeje wutroby je zła wot jeho młodosće.“ Tež naše hrono z toho wuchadža, zo je čłowjek sebičny. Ale hrono nochce, zo by to tak wostało. Tehodla wone praji: „Boža smilnosť dže na wšón swět.“

Naš Knjez lubuje wšitkich čłowjekow a so nad nimi smili. To w Nowym zakonju přeco zaso čitamy a w připowědanju slyšimy. A Bóh chce, zo so my runje tak wšitkim čłowjekam přiwobroćimy w lubosći a smilnosći. Hdyž to činimy, potom spōznajemy, zo so přez to tež naše nuzy a starosće pomjeńšuja. Spōznajemy, zo potom, hdyž druhich troštujemy, sami trošt namakamy, a hdyž druhim pomhamy, zo so nam pomha.

Hač pak přeco nuzu dru-

heho spōznajemy, haj, hač druhdy woči před starosćemi druhého njezačnimy? Hač njejsu mnozy, kotřiž bychu pomoc trjebali, přeslajeni a tehodla wjac z pomocu njeliča – tež nic z Božej pomocu? Ale runje woni trjebaja našu scerpnosť a smilnosť, dokelž může so w našej lubosći k blišemu Boža smilnosť pokazac. My křescenjo, wědžo wo Božej lubosći a smilnosći k čłowjekam, můžeme to, štož smy wot Boha nazhonili a štož je zaklad našeje nadžije, druhim dale dać. Bóh so nad čłowjekami smili, a to přez nas; přez naše sluchanje na druhého a přez našu pomoc.

Boža smilnosť wšitkim plaći. To je tež namołwa na nas a na našu smilnosť. Mamy Božu smilnosť do našeho swěta njesć, a to nic jenož našim přiwozным, ale wšitkim, kotřiž našu pomoc trjebaja. Tuž tu plaći: „To dže přez našeje ruce, je pak dar wot Boha.“

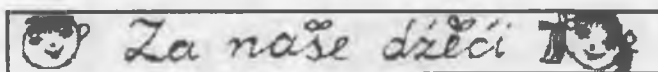
Potom může so stać, zo nastanje ze zrudoby troštna radosć a ze cerpjenja scerpnosť. Tón, kotryž njeměješe žadnjeje nadžije, ma nětko móc, druhich ze swojim nazhonjenjom troštowac. We tym so pokazuje Boža smilnosť, kotraž „dže na wšón swět“, kaž naše hrono praji.

S. Albert

Žnjowy džakny swjedžen w Michałskej cyrkwi w Budyšinje

Foto: K.A.

Lube dźeći!

Zawěsće su wjele z Was sobu wot 27.07. do 02.08.1998 w Tisu byli, a tež za tych, kiž njejsu pódla byli, chcu džensa hišće raz wo nabožnym tydženju pisać.

Póndzelu: Rano w 9 hodź. wotjědzemy do Tisa. Po šěsćhodzinskej jězbje dojdźemy skónčnje do našeho doma, kiž leži srjedź lěsa při krasnej rěčce. Hišće hrajemy někotre hry, tola bórzedze do loža, přetož wšitcy su sprócni. Smy 250 km wot Budyšina zdaleni.

Wutoru: Snědamy we 8 hodź. a po tym započina so nabožna hodžina. W njej powěda nam knjěz farar Malink wo Noemi a Ruće. Stawiznu hnydom do našich zešiwkow zamolujemy. Hry, kiž hišće hač do wobjeda hrajemy, so wšitkim zalubja. Popołdnju pučujemy do susodnje wjeski, zo bychmy wšelake wěcy nakupowali. Wječor kupaja někotři samo hišće we wodze lódzymnje rěčki.

Srjedu: Džensa rěka napismo nabožneje hodžiny „Rut na Boasowym polu“.

Zhonimy, kak dobrociwy bě Boas k Ruće. Po wobjedze chcemy zaso pućować. Je to za někotrych jara napinace, tola hdyž z wjercha 1084 m wysokeje hory Vrch Mezi do krajiny hladamy, su wšitke napinanja zabyte.

Štwórtk: Zaso wotběži dopołdnje po zwučenym wašnju a nawuknjemy, što Noemi swojej přichodnej džowce Ruće radži. Hišće před wobjedom započina my z nazwučowanjom hry „Rut“, hdžež nawuknjene do hraća přesađžimy. Wokoło 14 hodź. džemy na hodžinu do lěsa, zo bychmy z hałužkow, trawy, jahodkow atd. małe lěsne domčki naktwarili. Po tutej rjanej hodžince wotjědzemy do Noweho Města nad Metují. Wšitkim so hród ze swojej krasnej zahrodu spodoba, a hačrunjež so dešćuje, zesłodži lód derje.

Pjatk: Wobjednamy posledni džěl stawizny Ruty: wukupjenje a žeńtwa. Hra so tuž wudospoňi a so přeni raz z kostimami zwučuje. Džensa pučujemy posledni króć po rjanej krajiny. Wšit-

Foto: M. W.

kim zesłodža tež zaso dobre česke oblaty, kiž na každe pućowanje sobu wzamy. Kaž každy wječor hrajemy tež džensa zaso wjele hrow.

Sobotu: Posledni dzeń w Tisu so bliži a tak hišće raz do lěsa džemy, zo bychmy so ze swojimi rjanymi lěsnymi domčkami rozžohnowali a tu a tam hišće něšto wuporjedžili. Porjadnje so hišće raz w rěčce wočerstwimy, prjedy hač drjewo za lěhwowmy woheń zběramy. Wječor wuklinči při woheńju. Samopražene kołbaski nad woheńjom zesłodža wšitkim.

Njedzelu: Po snědani zapakujemy swoje zmachi. W 9.30 hodź. započinaja so

dwurěčne kemše, na kotrychž so tež naša hra předstaji. (Wšitcy, kiž chcedža hru tež tu w Budyšinje widjeć, njech njedzelu, 6. septembra, na serbske kemše přińdu.) Wječor nawróćimy so sprócni, ale tola wjeseli do Budyšina.

Nadžijam so, zo je so Wam tydzeń w Tisu lubi, a za wšitkich, kiž njejsu sobu byli, je to snano pohon, zo přichodne lěto sobu jědu. Chcu so na tutym městnje hišće raz Strádalecom za jich hospodliwosc džakować. Wosebity džak tež serbskimaj sponsoromaj za hódnu přiražku ke každodnjowskej dobrej swačiny.

Jadwiga Malinkec

Wutrobnje witajće k 2. wokolnikej!

Předstajam sej, w kajkich najwšelakorišich situacijach Wy runje sće a nětkole tutón wokolnik čitaće. Snano honi Was čas, a ja dyrbjala cyle njeafriše krótko pisać, abo Wy sće sprócni wot džěla, snano tež chori abo so runje z dowola wrócili ... Nadžijam pak so, zo změjeće kusk lóšta, moje přeprašenje do scěhować a na chwilk do Namutamby přińi. Slubju Wam, zo so to zadani.

Polanas je runje dešćowy čas, a tuž so wšitko zelenja a w najkrasnišich barbach kćěje, puć pak je hišće bóle rozmokany a moskity maja hišće wjace móžnosćow k lehnjenju. Tola přińdźe raz džerń do našeje džěscownje. Wot našeho doma džemy někak 15 min. pěši a my spytamy tež zdypkom we

wosmich tam być. Po puću přikiwaja nam na polu džělace žony a džěći, před nami čěrja so runje kruwy na pastwu, šulske džěći přińdu nam napřečo a chcedža so jenož běleje kože dótknyć, postrowy wuměnjeja so pak jendzelsce, lugandisce abo w skepsanej jendzelsčiny - good evening, Sir! Džěscownju widžimy hižo před sobu. Jedyn hólcnas wuhlada a wozjewja hnydom skakajo: Naša mać přińdže!

To běše signal, a Wy móžeće so hižo na nawal džěći přihotować. Na wopyt wjesela so wone wosebje a tehodla přiwoła Wam každy jednotliwec: Nsanyse Okutenlaba (wutrobnje witajće). Džěći snědachy hižo wokoło napoľ wosmich, a my móžemy hnydom hišće

někotre džěći wumyc, pomocne srědky prawje připasać a přepruwować, hač su stwy zrumowane. W nich steja štiri loža, a za každu stwu smy hižo zamołwiteho wuzwolili.

We 8.30 hodź. je rańša nutrnosć za sobudžělaćerjow a džěći. Za to wužiwamy bubončk a někotre samopaslene instrumenty. Každy smě so na hudźbu raz přihotować. Samo hlučchoněmy Kintu předowaše raz z wuraznej znamjenjowej rěču. Po tym džěla so puće. Někotre džěći du do předšulskeje wučby a druhe do zwučowanjskeje rumnosće na chorobnu gymnastiku abo na zwučowanja aktiwitow wšedneho dnja, kak na přińdžetaj maja na hornč chodžić.

Naši sobudžělaćerjo w džěłarni su so postarali wo to, zo je městno za wěšenje šatow pokryte, polo ze slódkimi bėrnami, cassaver, a ze wšelakej zeleninu wosađzene, wódne tanki zakryte, jednore bėhanske pomocy zhotowjene atd.

Wokoło jednacich směće Wyporrige (husty wusmuž) woptać a so k temu z džěćmi na koridor abo na murju před chěžu sydnyć. To pak je jenož krótka přestawka, doniž njewoła w jednej rjany zwuk metaloweho kiješka wo awtowu stpicuk wobjeddu. Nadžijomnje zesłodža Wam slódku bėrny z bunowej jušku a zymna woda! Kak so woči džěći jenož blyšća, a džens prócuja so wone wosebje, porjadnje jěšć.

Runje přińdžetaj zaso dvě maćeri ze swojimi zbrašenymi džěćmi, ko- ↵

trež budžemy najprjedy přepytować, a potom rozsudžimy, hač wostanu doma abo hač pojědu wone do Kam-pale na dalše přepytowanje. Kóžde 14 dnjow my tam jězdžimy, hdžež mamy polny program.

Poprawom čaka na nas zarjadniske džělo, ale najprjedy dyrbymy z bulom hrać. Najwjace z džěci su hižo nawuknyli, jón popadnyć. Nadawki kaž při rjedženju pomhać, zahrodku w porjádku dđeržeć, so starać wo skót (kokoše ze 17 ćipkami, kozy a kruwa), rajs a buny wuběrać a so mjez-sobu při myću pomhać steja

nětk za džěci na dnjowym porjedže. Mjeztym je hižo w pječich a za nas čas domoj hić, tola jedne džěco ma wysoku zymicu a dyrbi so hišćelěkować. Jedna maćnjemože wjace domoj jěć, a tuž přihotujemy za nju ložo.

Nětk pak je woprawdže na času so rozžohnować, to rěka wot 20 džěci z najwšlakorišimi ćělnymi a zdžěla duchownymi zbrašenjemi a wot sobudžělačerjow. Na jězbných stólcach sedžo, ze zepěrami, skakajo a lažo přewodžeja nas džěci k wrotam – bye, bye a wjele postrowow na wšěch doma

wot Wašeje Saby

Wjele zboža

Knjez prof. Rafał Leszczyński woswjeci 13. awgusta we Łódzi swoje 65. narodniny. Tutón pólski wědomostnik je z dušu a ćělom ze Serbami zwjazany, štož so jeli wosebje w jeho wědomostnym džěle. Husto přebywa wón w Budyšinje a chodži potom na naše kemše do Michałskeje cyrkwy. Wězo abonuje wón tež naš časopis Pomhaj Bóh. Tuž přejemy jemu, zapozdžene drje, ale čim wutrobnišo wjele zboža a Božeho žohnowanja a mocow za dalše wědomostne džěla, Ad multos annos!

Redakcija Pomhaj Bóh

Pokutny kěrluš

*Ja twoje słowo słyšał sym,
kiž praji wšitkim čłowjekam:
„Ja swoju smilnosť dawam tym
a jim jich hrěchi wodawam,
kiž sprawnje wo to proša mje.“
Tuž prošu z cyłej wutrobu:
Božo, smil so nade mnu!*

*Ja spóznał sym a wuznawam,
zo njewěrił sym slubjenjam
a hrěšił w swojim žiwjenju;
tež tebi mało česće dam
a twoju wolu zacpěwam.
Tuž prošu z cyłej wutrobu:
Božo, smil so nade mnu!*

*Ty kazał sy nam wěrjacym,
zo pomhać mamy blišemu.
Ja wuznawam, zo hrěšił sym
a mało pomhał bėdnemu;
zo nimo blišeho sym šoł.
Tuž prošu z cyłej wutrobu:
Božo, smil so nade mnu!*

*Wo twoju smilnosť prošu ja
a hnadu tež za hrěšnika.
To jenička je nadžija
za mnje a kóždoh hrěšnika,
zo wodawaš nam hrěchi wšě.
Tuž prošu z cyłej wutrobu:
Božo, smil so nade mnu!*

Šula so zaso započina

Nětk je so rjany prózdniški čas zaso minyl. Někotryžkuli šuler wjeseli so snano hižo zaso na nazymske prózdny. Tola nětko rěka: Šula so zaso započina, tež hdyž někotři stonaja a mēnja: Prózdny běchu zaso raz překrótko. – Tola su tež ći druzy, kiž so zaso na šulu wjesela a z nowym wotmachom šulske lěto nastupja.

Přidam, tež hdyž njeje snano žane wulke pućowanje było, běše džě rjenje, po swojej woli žiwy być, zaběrać so ze swojimi hobbyjemi a so njedopominać na šulu. Tola nětk zaso rěka zahestawać, na což dyrbi so někotryžkuli zaso najprjedy zwučić, domjace nadawki činić, lědma hišće swobodny čas.

Ze wšelakorymi začučemi započinaja džěci a młodostni zaso dalši hišće njeznaty kónc žiwjenskeho puća wotkryć.

Šulscynowačcy so wjesela, přetož započnje so ze šulu nowy žiwjenski wotrězk za nich – njebyć hižo pěstowarske džěco, ně, nětkole šulske, to něšto je.

Zakładni šulerjo rjadownjow 2-4 su hordži, zo njejsu nětk hižo ći mali w šuli.

Na kóncu 4. rjadownje čaka zaso wuznamny zarězk w žiwjenju džěci. Rjadownja roztrěska: gymnazij, srjedžna šula abo wšelake druhe. Za džěci woznamjenja to nowych sobušule-

rjow, nowych wučerjow, nowu wokolinu, za někotrych tež wjesnu šulu wopušćić a nětk wšědnje z busom do města jězdzić.

Tola hdyž prawje wobmysliš, přinjese kóžde šulske lěto něšto nowe, nowu wuknjensku maćznu, přihoty za pozdžiše žiwjenje.

Za wjetšich snano poslednje šulske lěto, přihoty na kóńčne pruwowanja so započnu, pytanje wučomniškeho městna čaka. A starši so snano prašeja: Je naše džěco za pozdžiše žiwjenje woprawdže prawje přihotowane? Ma wone kruty zakład, na což móže so nětk twarić?

Při telko nowym započatku mam za derje, prosyć wo Bože přewodženje a žohnowanje snano na swójbnych kemšach na započatku šule, abo tež starši a džěd a wowka móža w Božim mjenje so za swoje džěco doma modlić. Snano tutu modlitwu: *W Božim mjenje počinam, Bóh pomhaj mi, kiž pomhać móže.*

*Hdyž Bóh mi pomha,
wšitko zdokonjam.*

*Hdyž Bóh njepomha,
so ničo njedokonja.*

Tuž je najlěpše, štož ja móžu: W Božim mjenje započnu. Hamjeň.

W tutym mysle přejú ja wšěm, kiž nowy žiwjenski wotrězk po prózdnyach započnu, Bože žohnowanje.

A. Albertowa

Štyri miliony hriwnow za pomocnu akciju „Chlěb za swět“

Radebeul (epd). Wjace hač štyri milionow hriwnow nazběrachu tute lěto w Sakskej za ewangelsku pomocnu akciju Chlěb za swět. Z tym je so samsny wysoki wunošk docpěl kaž zańdžene lěto, zdžěli Diakoniski skutk 31. junija w Radebeulu. Předhodowna akcija Wošuškowoy pjenježk je dalšich 30 000 hr přinjesla. Wyše teho je so 350 000 hr za wopory wulkeje wody w Čěskej a Pólskej dariło. Zwysił

je so wunošk darow wo dalšich wosom milionow na 120 milionow, kiž so po cyłym zwjazku nazběrachu, rěka w zdžělenju dale. We wobłuku Chlěb za swět podpěruje so we wuwicowych krajach wjace hač 700 projektow. Nimo teho wukonja so hnydomna podpěra při katastrofach kaž při powodženju w Bangladešu, při zemjerženju w Afghanistanje abo při hłodowej nuzy w južnym Sudanje.

Wječorny koncert

W drjewjanej cyrkwiće w Sprjowjach wuhotowa chór ewangelskeje wosady Wochozy-Hamor 15. julija wječorny lětni koncert. W swojim předowanju spominaše fararka Christa Schröder na rozbuchnjenje pod škitom pomnikow stejaceje tykowaneje cyrkwyje w Čelnjanskej cyrkwyje w Čelnjanskej cyrkwyje zwonitej džensa w 1982 natwarjenym wosadnym domje w Hamorje.

Zwonaj něhdyšeje Čelnjanskeje cyrkwyje před wosadnym domom w Hamorje

Na nimaj je napis:
*Čeść budź Bohu we wysokosci (wulki)
Krajo, krajo, slyš słowo
Knjeza (mały)*

Text a foto: Bigonowa

Wosadny swjedzeń

Wosadni Michalskeje wosady swjećachu na 5. njeźeli poswjatej Trojicy swój lětuši wosadny swjedzeń. Wosadny farar Stolte zložil předowanje na temu „Cyrkej – to je dom žiwych kamjenjow“. Wón pokaza na to, zo je cyrkej žiwa we wjele skupinach a zarjadowanjach, w kotrychž so wosadny dny na zakładze Božeho słowa zhromadza. Džeci donjeschu za každy džěl wosadneho žiwjenja pisany kamjeń z papy na wołarniščo a tak nahladnu scěnu natwarichu. Po kemšach so

wosadni na Serbskim kěrchowje k wšelakim zabawam zetkachu. Džeci so wjeselachu nad wšelakimi hrami a molowachu wulki wobraz z cyrkwyje z wjele kamjenjami. Bě to składnosć, sej zwony na wěži wobhladać. Kantorka přednošowaše wo zajimawych stawiznach Michalskeje wosady. Kónc swjedženja bě zhromadne spěwanje ludowych spěwow hromadze z cyrkwinskimi chorami z Chwaćic, Njeswaćidla a Małego Wjelkowa.

M. Wirth

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow; wudawaćel a zamołwity: Serbski wosadny zwjazk, adresa redakcije/Adresse der Redaktion: Jerjowa/Heringstraße 15, 02625 Budyšin/Bautzen; Postvertriebsnummer: F 13145; zamołwity redaktor: superintendent Siegfried Albert (tel./fax: 03591/481280); čišč: Lausitzer Druck- und Verlagshaus GmbH/Serbska čiščernja, Hornčerska/Topferstraße 35, 02625 Budyšin/Bautzen, zhotowjenje a rozšěrjenje časopisa Pomhaj Bóh podpěruje Domowina-Verlag GmbH Ludowe nakładnistwo Domowina, Sukelniska/Tuchmacherstraße 27, 02625 Budyšin/Bautzen; Pomhaj Bóh wuchadza jónkróć za měsac. Lětny abonement plaći 10 hriwnow. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 1000 028 450, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Z cyrkwinskeho žiwjenja

Stuttgart: „Chlěb za swět“ je za 69 nowych projektow w Aziskej, Africe a Łacanskej Americje 15,7 mio hr přizwolila.

Berlin: Ewangelska cyrkej w Berlinje-Braniborskej chce ličbu swojich cyrkwinskih wobwodow dla pobrachowacych pjenjow wot 60 na 45 znižić.

Horni Wujězd: Farar Andreas Blumenstein je so wuznamjenil ze zaslužnym rjadom Swobodneho kraja

Sakskeje. Redakcija Pomhaj Bóh gratuluje jemu k temu nanajwutrobnišo.

Hannover: Ewangelska cyrkej w Němskej je 1997 wo 4,5 % mjenje cyrkwin-

skich dawkow dostala hač 1996. W zapadnych krajach Němskeje su wo 3,8 % niše dochody byle a we wuchodnych krajach 16,3 %. Spad dawkow zaleži předewšěm na wulkej bjezdźelności.

Přeprašujemy

06.09. – 13. njeźela po swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej (farar Malink)

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

09.09. – srjeda

14.30 hodž. wosadne popoždnje w Minakale (sup. Albert)

12.09. – sobota

15.00 hodž. wosadne popoždnje w Delnim Wujězdze (sup. Albert)

13.09. – 14. njeźela po swjatej Trojicy

10.00 hodž. delnjoserbske kemše we Wětošowje (prědar Frahnow)

11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu (sup. Albert)

15.09. – wutora

14.30 hodž. wosadne popoždnje w Čornym Chołmcu (sup. Albert)

19.09. – sobota

14.00 hodž. wosadne popoždnje w Bukecach (sup. Albert)

20.09. – 15. njeźela po swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (farar Malink)

26.09. – sobota

15.45 hodž. wosadne popoždnje w Drježdžanach (sup. Albert)

27.09. – 16. njeźela po swjatej Trojicy

11.00 hodž. kemše w Slepom (sup. Albert)

11.45 hodž. nutrnosť w rozhłosu (farar Malink)

29.09. – wutora

16.00 hodž. wosadne popoždnje w Nowym Měšće (sup. Albert)

04.10. – 17. njeźela po swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michalskej (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)